

Jiz. hory (hora Špičák u Oldřichova), 93b. Krk. subalp. (Kotelné jámy; Úpská jáma), 97. Hr. Jes. (Velká kotlina; úbočí Pradědu), 99a. Radh. Besk. (Horní Bečva).

Hojné lit. údaje nebylo možno respektovat, vzhledem

k záměnám s druhem *H. julianum*.

Celkové rozšíření: Evropa od stř. Francie a Jugoslávie po stř. část SRN a Polska, j. Skandinávie. Rozšíření dosud nedokonale známé.

4. *Spathulata* (BORISS.) Á. et D. LÖVE — dužnatec, rozchodník

Spathulata (BORISSOVA) Á. et D. LÖVE Taxon 34: 163, 1985. — Syn.: *Sedum* L. subsect. *Spathulata* BORISS. Nov. Sist. Vysš. Rast. 6: 117, 1969. — *Sedum* L. Sp. Pl. 430, 1753 p. p. — *Sedum* L. ser. *Spurium* FRÖDERSTRÖM Acta Horti Gothoburg. 7, append.: 9, 1931. — *Sedum* L. subg. *Spathulata* (BORISS.) OHBA J. Fac. Sci. Univ. Tokyo, sect. 3, 12: 178, 1978. — *Asterosedum* GRULICH Preslia 56: 38, 1984, nom. illeg.

Vytrvalé lysé byliny. Kořeny nitkovité. Lodyhy plazivé nebo vystoupavé, dužnaté, kořenující. Listy ± vstřícné, lupenité, kopistovité, zpravidla vroubkované, na vrcholu široce zaokrouhlené, na bázi bez ostruhovitého výběžku. Květenství složeno z vidličnatě větvených vijanů; alespoň dol. listeny lupenité, podobné listům. Poupata ostře špičatá; květy téměř přisedlé, 5četné, oboupohlavné; kališní lístky na bázi srostlé, úzce trojúhelníkovité; korunní lístky volné, vzpřímené nebo rozestálé, bělavé, růžové nebo červenofialové; tyčinky ve 2 kruzích, vnější epipetalní; nektariové šupiny čtvercovité; plodolisty na bázi slabě srostlé, úzké, pachlopně ± zřetelné, čnělka dlouhá, vajíček mnoho. Měchýřky ve zralosti přímé nebo hvězdovitě rozestálé, tmavohnědé, ± dřevnaté. Semena drobná. — Asi 4 druhů na Kavkaze, v s. Íránu a Turecku. — Entomogam.

1. *Spathulata spuria* (BIEB.) Á. et D. LÖVE — dužnatec pochybný, rozchodník pochybný Tab. 90/3

Spathulata spuria (BIEBERSTEIN) Á. et D. LÖVE Taxon 34: 163, 1985. — Syn.: *Sedum spurium* BIEB. Fl. Taur.-Caucas. 1: 352, 1808. — *Asterosedum spurium* (BIEB.) GRULICH Preslia 56: 39, 1984.

Exsikáty: Extra fines: Fl. Siles. Exs., no 906. — Gerb. Fl. SSSR, no 3405. — Herb. Fl. Ross., no 1765.

Vytrvalé, lysé, zelené nebo červeně naběhlé, 5–25 cm vys. byliny. Lodyhy silné, dužnaté, nedřevnatějící, plazivé, bohatě kořenující, tvořící husté porosty krátkých, bohatě olistěných, vystoupavých výhonků. Listy lupenité, vstřícné nebo téměř vstřícné, kopistovité, v hor. čtvrtině nejširší, v hor. polovině drobně vroubkované, na vrcholu široce zaokrouhlené, 10–25 mm dl. a 7–12 mm šir., na bázi bez ostruhovitého výběžku. Květenství složeno zpravidla ze 4 vidličnatě větvených vijanů, za květu obvykle stažené a shora ploché, po odkvětu se větve prodlužují; listeny kopistovité, postupně se zmenšující. Poupata ostře špičatá; květy téměř přisedlé nebo přisedlé, 5četné; kališní lístky dužnaté, na bázi srostlé, úzce kopinaté, 5–7 mm dl., zelené, za plodu vytrvávající; korunní lístky volné, vzpřímené, 10–15 mm dl., kopinaté, dlouze zašpičatělé, kýlovité, růžové, červenofialové nebo bělavé; tyčinek 10, poněkud kratší než koruna; plodolisty úzce klínovité, pachlopně nezřetelně oddělené, na konci zaokrouhlené, čnělka 1,5–3,0 mm dl., zakřivená. Měchýřky za zralosti přímé, slabě dřevnaté, 6–9 mm dl., hnědé. Semena oválná, sotva 1 mm dl. VI–VIII. Chf.

2n = 28 (extra fines)

Variabilita: Bíle nebo světle růžově kvetoucí rostliny

jsou zpravidla světle zelené, rostliny s červenofialovými květy jsou zvl. na lodyhách a žilnatině listů intenzivně červeně naběhlé. Některé populace velmi málo kvetou. Vztah našich pěstovaných a zplaňujících rostlin s bílými květy ke kavkazskému bělokvětému taxonu *Sedum oppositifolium* SIMS je nejasný.

Ekologie a cenologie: Suchá, kamenitá nebo travnatá místa, zpravidla člověkem silně ovlivněná, např. kamenné zídky a násypy, lomy, hřbitovy a jejich okolí, okraje cest, obce, zahrádkové kolonie. Místy se jako neoindigenofyt zapojuje i do přirozených společenstev, nejčastěji svazů *Potentillion caulescentis* a *Androsacion vandellii*, na druhotných stanovištích nejčastěji ve společenstvech svazu *Convolvulo-Agropyron*.

Rozšíření v ČR: V celém území běžně pěstovaný a snadno zplaňuje, zejména v okolí sídel. Místy se spontánně šíří a vyskytuje se jako neoindigenofyt. Od planárního do montánního stupně (max.: Prášíly na Šumavě, 870 m).

T: [chybějí údaje z fyt. o. 2. Stř. Poohří a 5. Terez. kotl.]. — M: [nedoložen z fyt. o. 22. Halštr. vrch., 23. Smrč., 26. Čes. les, 27. Tachov. bráz., 30. Jesen.-rak. ploš., 33. Branž. hv., 36. Horaž. pah., 43. Votic. vrch., 46. Lab. písk., 47. Šluk. pah., 49. Frýdl. pah., 54. Ješ. hřb., 55. Čes. ráj, 57. Podzvič., 61. Dol. Poorl., 63. Českomor. mezih., 72. Zábř.-unič. úv., 77. Středomor. Karp., 79. Zlín. vrchy, 81. Host. vrchy, 83. Ostr. pán.]. — O: 88. Šum. (Prášíly), 91. Žďár. vrchy (Nové Město na Moravě), 92. Jiz. hory (v nižších polohách), 93. Krk. (na okrajích).

Celkové rozšíření: Kavkaz a sv. Turecko, pěstovaný a zplaňující v celé Evropě i v USA.

Význam: Velmi často pěstovaný na zahrádkách, hřbitovech a ve veřejných trvalkových výsadbách v celé řadě kultivarů, lišících se zejména vzrůstem a barvou květů (např. cv. *Album superbum*, cv. *Purpurteppich*).

Tab. 90: 1 *Oreosedum album*, 1a – souplodí. – 2 *O. villosum*. – 3 *Spathulata spuria*. – 4 *Petrosedum erectum*. – 5 *P. reflexum*, 5a – květenství před rozkvětem, 5b – souplodí.

394 *Oreosedum / Petrosedum*

